

ARTYKUŁY I MATERIAŁY

Jacek SZŁEK*

WŁAŚCIWOŚCI OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA W OBRONIE I NATARCIU WOJSK ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO

Wstęp

Związek taktyczny może prowadzić działania rozstrzygające w warunkach stosowania przez przeciwnika broni masowego rażenia (BMR) lub uwolnień substancji niebezpiecznych (SN). Przeciwnik posiadający BMR może ją użyć w dowolnym etapie prowadzenia walki, w sytuacji, kiedy znacząco będzie tracił inicjatywę, jak również i przewagę na polu walki. Użycie BMR zapewni przeciwnikowi powodzenie lub spowoduje uzyskanie pewnych korzyści takich, jak: obniżenie potencjału bojowego, obniżenie morale, jak również zyskanie czasu na zmianę ugrupowania i charakteru prowadzonych działań bojowych. Użycie BMR przez przeciwnika może również mieć na celu: wprowadzenie dalszych odwodów, odzyskanie przewagi i swobody działania. BMR będzie najprawdopodobniej środkiem ostatecznym w działaniach rozstrzygających, zapewniającym przeciwnikowi osiągnięcie celów strategicznych. Przeciwnik planując wykonanie uderzeń BMR w działaniach rozstrzygających, musi mieć na uwadze uniknięcie własnej klęski, chyba że będzie to akt desperacji czy chęć odwetu. Sposób oraz skala użycia BMR zależą będzie głównie od typu, rodzaju posiadanych sił i środków. Jako środki przenoszenia BMR przeciwnik może wykorzystać: rakiety, artylerię rakiętową, lufową, samoloty lub inne środki. Mając na uwadze ostateczny cel działań rozstrzygających, który może być nieosiągnięty w sytuacji użycia BMR, związek taktyczny (ZT) zmuszony jest do szczegółowego planowania i realizowania zadań z zakresu Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia przez wszystkie pododdziały ZT biorące udział w walce.

Realizacja przedsięwzięć OPBMR w czasie obrony związku taktycznego

Obrona jest działaniem podstawowym, zamierzonym lub wymuszonym rodzajem walki, polegającym na udaremnieniu lub odparciu uderzeń wojsk przeciwnika, za-

* kpt. mgr inż. Jacek SZŁEK – Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych

daniu mu maksymalnych strat, utrzymania zajmowanego rejonu oraz stworzenia warunków do działań zaczepnych¹.

Charakter i zakres obrony zależy od wielu czynników, do których zaliczamy²:

- sposób przejścia do obrony;
- koncepcja walki obronnej;
- zagrożenie wojsk uderzeniami BMR i w konsekwencji skażeniami;
- rolę i miejsce związku taktycznego w ugrupowaniu;
- sposób i kolejność wykonywania zadań obronnych;
- możliwość wykorzystania infrastruktury taktycznej i właściwości ochronnych terenu;
- stopień ukończenia i stan wyposażenia technicznego sił przeznaczonych do realizacji zadań obrony przed BMR.

Zagrożenie wojsk ZT uderzeniami BMR i skażeniami w walce obronnej będzie decydować o głównym wysiłku OPBMR oraz realizowanych zadań w tym zakresie. Stąd też, jeszcze na etapie planowania, należy zadać sobie pytanie, jakie jest zagrożenie wojsk walczących bronią jądrową i chemiczną oraz toksycznymi środkami przemysłowymi. Należy również określić możliwości wykonania tych uderzeń przez przeciwnika prowadzącego działania zaczepne. Można przypuszczać, że przeciwnik nie będzie stwarzał przeszkód wojskom własnym na kierunku zamierzonego natarcia w postaci rejonów zniszczeń i skażeń, w związku z powyższym istnieje duże prawdopodobieństwo przewidzenia miejsc wykonania uderzeń. Związek Taktyczny prowadzący obronę, może być zagrożony powietrznymi uderzeniami jądrowymi (w tym neutronowymi o małej i bardzo małej mocy), jak również uderzeniami naziemnymi, którym będzie towarzyszyć silne promieniotwórcze skażenie terenu. Wybuchy naziemne i podziemne mogą mieć miejsce tylko w tych rejonach, których przeciwnik nie zamierza zajmować. Przeciwnik, który zdecyduje się użyć broni chemicznej przeciwko broniącemu się ZT, będzie stosował przede wszystkim nietrwałe środki trujące takie, jak: sarin - do obezwładniania punktów oporu, CS - do dezorganizowania prac obronnych. Natomiast trwałe środki trujące (iperyt, VX, soman) mogą być używane przez przeciwnika do rażenia celów rozmieszczonych w głębi ugrupowania, w rejonach, w których nie przewiduje on działania wojsk własnych. Przeciwnik decydując się na użycie broni chemicznej musi mieć na względzie kilka czynników takich jak: cel natarcia, sytuację taktyczną, zasięg środków przenoszenia, warunki atmosferyczne oraz ukształtowanie i pokrycie terenu.

Po przeprowadzonej analizie zagrożeń BMR rejonu obrony ZT osoby funkcyjne odpowiedzialne za OPBMR powinny bardzo precyzyjnie i dokładnie planować, a następnie realizować zadania z zakresu OPBMR.

Rozpatrując realizację przedsięwzięć OPBMR podczas obrony, należy uwzględnić dwa etapy: etap organizowania obrony oraz etap jej prowadzenia. Podczas organizowania obrony podstawowymi zadaniami OPBMR będą:

¹ *Regulamin Działań Wojsk Lądowych*, Warszawa 2006, s.131.

² B. Michailiuk, *Obrona przeciwchemiczna wojsk lądowych*, Warszawa 2002, s. 49.

- zorganizowanie systemu wykrywania skażeń;
- prognozowanie skutków BMR oraz zniszczeń obiektów z TŚP;
- stworzenie warunków wykorzystania, do celów ochronnych przed skażeniami, terenu i jego infrastruktury;
- rozpoznanie i przygotowanie rejonów rozwinięcia punktów likwidacji skażeń;
- wydzielenie sił i środków do oddziału ratunkowo – ewakuacyjnego.

Zadania z zakresu OPBMR planuje i organizuje szef wojsk chemicznych ZT na podstawie zadania Dywizji/Brygady, poziomu zagrożenia BMR, zarządzeń przełożonych oraz zamiaru walki obronnej dowódcy ZT.

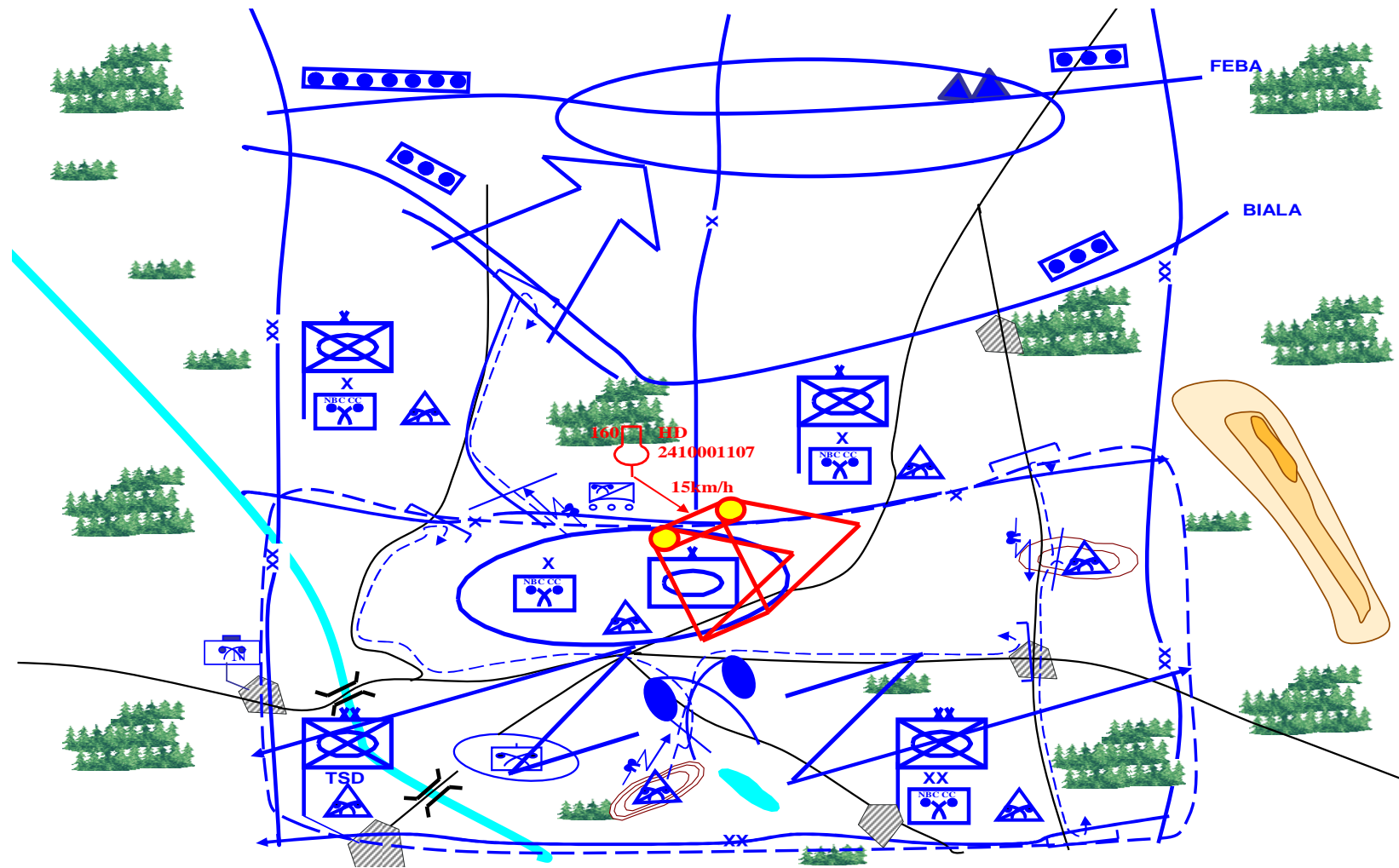
Rozpoznanie, monitorowanie i wykrywanie skażeń w obronie organizowane jest w oparciu o system wykrywania skażeń. Do tego systemu należy zaliczyć posterunki obserwacji skażeń (POSk), patrole rozpoznania skażeń (PRSk) oraz posterunki obserwacyjne rodzajów wojsk (PO). Sposób planowania rozpoznania skażeń w obronie przedstawiono na rys. 1.

Pododdziały wojsk chemicznych będą rozwijać POSk przy stanowiskach dowodzenia (GSD i TSD) oraz doraźnie przy wysuniętych stanowiskach dowodzenia (WSD) lub punktach dowódczo-obserwacyjnym (PDO), jak również w rejonach wykrywania i obserwacji skażeń (RWOS). Natomiast rodzaje wojsk będą wystawiać PO przy SD dowódców batalionów (dywizjonów), wchodzących w skład systemu wykrywania skażeń ZT. System wykrywania skażeń powinien być zorganizowany na cały okres prowadzenia walki obronnej przez brygadę (dywizję), zarówno w etapie organizowania obrony, jak i jej prowadzenia.

Wykonując plan OPBMR, należy przewidzieć przesunięcie posterunków w związku ze zmianą położenia wojsk (zajmowania kolejnych rubieży), zmian SD lub wprowadzania i wyprowadzania wojsk ZT z walki. Należy przewidzieć również przesunięcie posterunków obserwacji skażeń do zabezpieczenia rubieży ogniowej lub rubieży wyprowadzenia sił do kontrataku, a także do zabezpieczenia wyjścia do kontrataku odvodu Dywizji, jeżeli w pasie (rejonie) obrony planuje się rubieże kontrataku siłami przełożonego. Szef wojsk chemicznych ZT planuje też zadania dla śmigłowca przystosowanego do prowadzenia rozpoznania skażeń w rejonie obrony ZT.

Nieodłącznym elementem SWS jest prognoza skutków uderzeń BMR oraz zniszczeń obiektów z SN, którą przygotowuje i opracowuje Ośrodek Analizy Skażeń ZT (OAS ZT). Wnioski z tej prognozy stanowią lub stanowiąc będą podstawę do realizacji przedsięwzięć OPBMR³ w walce obronnej. Ośrodek Analizy Skażeń ZT będzie zbierał, a następnie weryfikował informacje o wykonanych uderzeniach, po czym opracuje na mapie sytuacyjnej szefa wojsk chemicznych ZT „Prognozowaną sytuację skażeń”. Dane z prognozy zostaną wykorzystane do ostrzegania i alarmowania wojsk o zagrożeniu BMR. Prognoza stanowić będzie również bazę informacyjną, na podstawie której szef wojsk chemicznych ZT i sztab będą organizować rozpoznanie rejonów porażenia i monitoringu skażeń.

³ B. Michailiuk, *Obrona przeciwchemiczna ...*, op. cit., s. 50.

Rys. 1. Prowadzenie rozpoznania skażeń w walce obronnej ZT

Źródło: Opracowanie własne

W obronie brygady (dywizji) należy również zaplanować prowadzenie rozpoznania skażeń siłami patrolu rozpoznania skażeń z kompanii chemicznej lub plutonu chemicznego. Podczas planowania rozpoznania skażeń powinno się uwzględnić wszystkie etapy prowadzenia obrony, w tym m.in.:

- rozpoznanie dróg dowozu i ewakuacji (drogi frontowe i rokadowe);
- rozpoznanie zapasowych rejonów stanowisk ogniowych artylerii, SD ZT (oddziały);
- rozpoznanie dróg w rejonie wprowadzania do walki odwodów.

Ochrona przed skażeniami podczas prowadzenia obrony będzie polegać głównie na właściwym wykorzystaniu właściwości ochronnych terenu. Właściwe wykorzystanie terenu do ochrony przed skażeniami zapewni wojskom zdolność przetrwania i kontynuowania działań w warunkach skażeń. Sposób przygotowania (rozbudowy inżynierskiej) pasa (rejonu) obrony będzie zależał od czasu i środków, jakimi brygada (dywizja) będzie dysponowała na przygotowanie obrony. Jeśli istnieje duże prawdopodobieństwo użycia BMR przez przeciwnika lub wystąpienia skażeń TSP, dowódca ZT powinien określić poziom zagrożenia. Nawykiem powinno być wykorzystanie przez dowódców pododdziałów terenu i jego infrastruktury do ochrony przed czynnikami rażącymi broni jądrowej i chemicznej. W przypadku, gdy prowadzone działania obronne wymuszają długotrwałe przebywanie w terenie skażonym (długotrwałe używanie ISOPS), dowódcy powinni zorganizować dla części pododdziałów krótkie odpoczynki w środkach ochrony zbiorowej. Na etapie planowania działań obronnych należy przewidzieć uzupełnianie w pododdziałach zużytych lub uszkodzonych ISOPS.

Ostrzeżenie o zagrożeniu i alarmowanie o skażeniach odbywa się zgodnie z ogólnymi zasadami z tym, że w czasie obrony sygnały będą przesyłane w większości przypadków liniami kablowymi lub radioliniami, rzadko drogą radiową. Ważnym elementem alarmowania będą meldunki o zmianie położenia w przypadku wystąpienia skażeń, na podstawie których będzie można dokładnie określić parametry uderzeń BMR.

Likwidację skażeń w rejonie obronie brygady (dywizji) planuje się prowadzić w sposób autonomiczny, wykonując częściową i całkowitą likwidację skażeń. Sposób planowania likwidacji skażeń w obronie przedstawiono na rys. 2. W rejonie obrony ZT rozwija się 2-3 punkty likwidacji skażeń (PLS), z których jeden powinien być rozwinięty w gotowości nr 2 (w rejonie, na kierunku największego zagrożenia uderzeniami BMR), 1-2 rejonu PLS w gotowości nr 3 na pozostałych kierunkach bądź rejonach.

Pododdziały skażone w pierwszej kolejności będą prowadzić częściową i operacyjną likwidację skażeń, nie przerywając wykonywania zadań bojowych, a następnie po wyjściu z walki całkowitą likwidację skażeń na PLS. Punkty likwidacji skażeń rozwija się w głębi obrony ZT w odległości 15-20 km od przedniego skraju obrony. Całkowita likwidacja skażeń może być również prowadzona bezpośrednio w ugrupowaniu bojowym wojsk. Taki rodzaj likwidacji skażeń będzie prowadzony najczęściej na korzyść stanowisk dowodzenia, artylerii, wojsk obrony przeciwlotniczej (w rejonach stanowisk ogniowych, stacji radiolokacyjnych itp.).

W rejonie obrony będzie również prowadzona likwidacja skażeń terenu przez pododdziały specjalistyczne, przy czym zakres prac musi być uzgodniony przez szefa wojsk chemicznych z oficerem wojsk inżynieryjnych brygady (dywizji).

Medyczna ochrona przed BMR to zespół czynności, których właściwe wykonanie stanowi podstawę do zachowania odpowiedniego stanu zdrowia żołnierzy. Za realizację **medycznej ochrony przed skażeniami** w rejonie obrony ZT odpowiadają wszyscy żołnierze, a w szczególności dowódcy wszelkich szczebli dowodzenia. Każdy żołnierz posiada na wyposażeniu środki medyczne. Użycie tych środków będzie zależało od decyzji przełożonego w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Dowódcy w swoich decyzjach muszą uwzględniać zalecenia specjalistów służb medycznych, dotyczące działań profilaktycznych i prewencyjnych (szczepienia, podawanie lekarstw), jak również stosowania środków, na przykład do ochrony skóry. Należy również uwzględnić działania zapobiegawcze dotyczące przestrzegania zasad higieny podczas działań obronnych oraz profilaktyki przeciwko przewidywanym zagrożeniom uderzeniami BMR i zdarzeniami ROTA.

Obrona Przed Bronią Masowego Rażenia podczas zwrotu zaczepnego związku taktycznego

Natarcie jest działaniem rozstrzygającym, podstawowym rodzajem walki prowadzonej głównie w formie zwrotów zaczepnych z zamiarem rozbicia pododdziałów (wojsk) przeciwnika i opanowania (odzyskania) zajmowanego przez niego terenu⁴.

Organizacja OPBMR w czasie prowadzenia natarcia będzie zależała od wielu czynników takich, jak⁵:

- sposoby przejścia do natarcia;
- formy natarcia;
- rola i miejsce w ugrupowaniu operacyjnym;
- czas wydzielony na przygotowanie natarcie;
- zagrożenia pododdziału użyciem przez przeciwnika BMR.

Związek taktyczny może przejść do natarcia z marszu lub z bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Do natarcia z marszu ZT przechodzi po podejściu z głębi, z zajmowaniem lub bez zajmowania rejonu wyjściowego. Organizacja OPBMR rozpoczyna się już w rejonie wyjściowym do natarcia, położonym w odległości kilkunastu (lub nawet kilkudziesięciu) kilometrów od rejonu działań zaczepnych. W przypadku natarcia z marszu istnieje dodatkowa potrzeba zorganizowania OPBMR na czas przesunięcia wojsk, a następnie jej dostosowania do potrzeb działań zaczepnych. Część zadań OPBMR wykonywać będą wojska znajdujące się w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem, w związku z powyższym istnieje potrzeba ich uzgodnienia. Wszystko to sprawia, że organizowanie OPBMR przy tym sposobie przejścia do natarcia będzie przedsięwzięciem dosyć trudnym. Natomiast realizowanie niektórych zadań w okresie przygotowawczym, w podpodziałach ZT znajdujących się poza zasięgiem wielu środków rażenia przeciwnika, będzie znacznie prostsze. Rozpatrując natomiast natarcie rozpoczynające się z położenia obronnego lub po zluzowaniu wojsk, istnieje możliwość

⁴ *Regulamin Działań Wojsk Lądowych*, Warszawa 2006, s. 113.

⁵ B. Michailiuk, *Obrona przeciwchemiczna ...*, op. cit., s. 52.

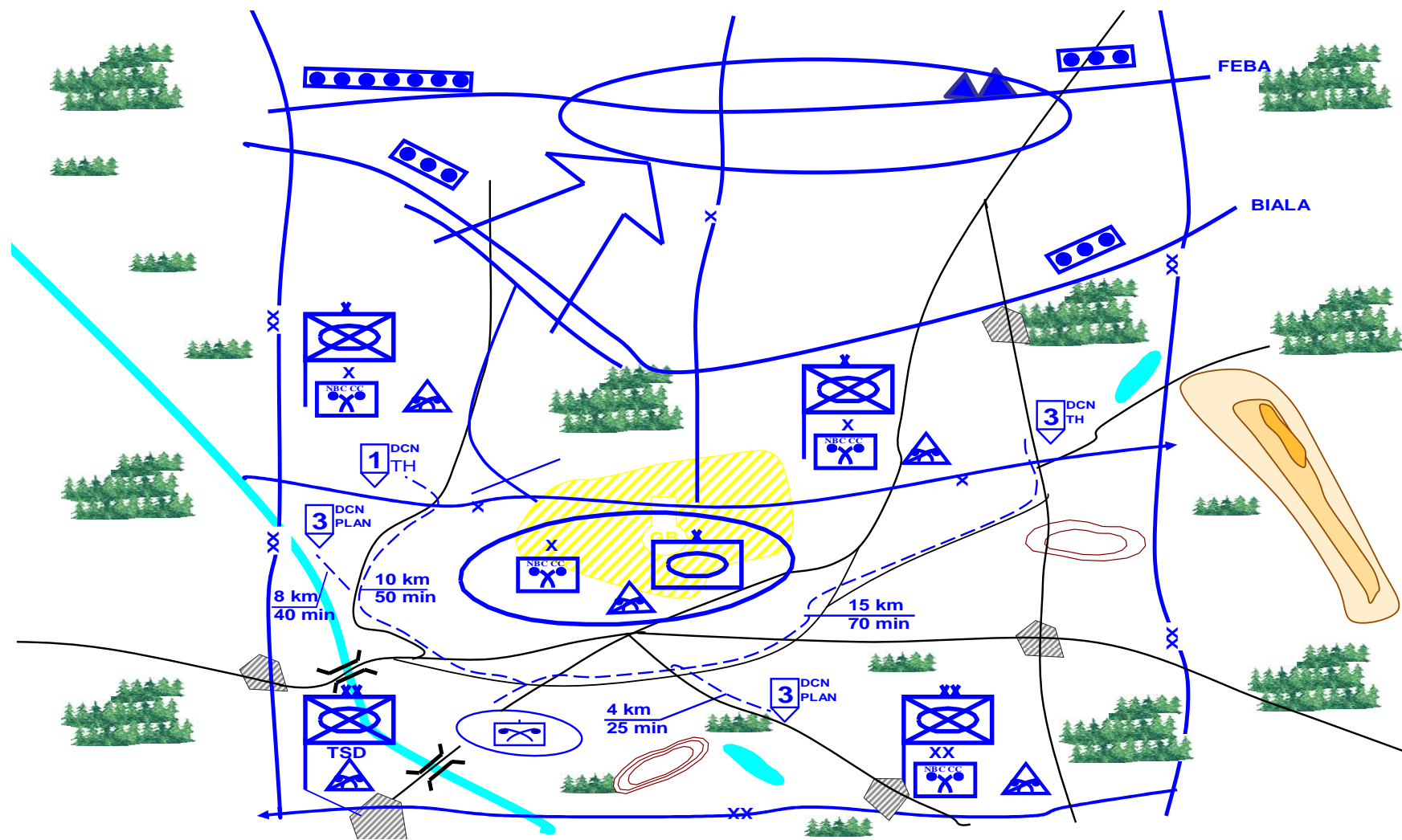
dokładniejszego zapoznania się z terenem i sytuacją taktyczną oraz wcześniejszego przygotowania się do realizowania niektórych przedsięwzięć OPBMR. Jednakże należy się liczyć z tym, że przygotowania mogą być zakłócane przez oddziaływanie środków ogniowych przeciwnika. Natarcie ZT może przyjąć formę przełamania (pokonania), boju spotkaniowego lub pościgu. Warunki organizowania OPBMR w wyżej wymienionych formach natarcia mogą być podobne, natomiast warunki realizowania poszczególnych przedsięwzięć będą różne. Zanim przejdę do syntezy przedsięwzięć OPBMR w natarciu, chciałbym dokonać analizy zagrożeń ZT uderzeniami BMR.

Rozpatrując zagrożenia ZT uderzeniami BMR i skażeniami, należy uwzględnić w pierwszej kolejności miejsce w ugrupowaniu operacyjnym, następnie wybrany sposób przejścia do natarcia i na końcu aktualny etap działań. Należy również wspomnieć o wytworzonej sytuacji operacyjno - taktycznej oraz aktualnych możliwościach użycia przez przeciwnika BMR. W czasie prowadzenia natarcia przeciwnik może wykonać uderzenia zarówno na oddziały i pododdziały ZT, jak i na wojska sąsiadów oraz obiekty rozmieszczone w rejonie działań zaczepnych. Celem jej użycia może być, obok zdemontowania przez przeciwnika swej siły i zdecydowania, również zniszczenie zgromadzeń prowadzących natarcie lub przygotowujących się do natarcia, co znacznie utrudni działanie poprzez wytworzenie rozległych stref zniszczeń i skażeń. Takie działanie na pewno wpłynie destrukcyjnie na morale i psychikę nacierających wojsk ZT, przygotowującego się do natarcia w rejonach oddalonych od rubieży styczności. Związek taktyczny może być rażony ładunkami małej i średniej mocy w postaci wybuchów powietrznych i naziemnych. W miarę zbliżania się nacierających wojsk do rubieży styczności oraz w toku walki w głębi obrony przeciwnika prawdopodobieństwo wykonania wybuchów naziemnych maleje. W tej fazie działań najbardziej prawdopodobne jest użycie ładunków bardzo małej i małej mocy (w tym neutronowych) w postaci wybuchów powietrznych, niepowodujących skażeń promieniotwórczych. Należy jednak podkreślić, że skażenia promieniotwórcze będą obejmować obszar działania ZT w przypadku kiedy, naziemne wybuchy jądrowe zostały wykonane poza rejonem działania ZT oraz w przypadku awarii reaktorów jądrowych.

Broń chemiczna może być użyta przez broniącego się przeciwnika przede wszystkim w celu:

- rażenia zasadniczych elementów ugrupowania bojowego nacierającego ZT;
- obniżania tempa działań zaczepnych,
- dezorganizacji pracy punktów dowodzenia, obiektów logistycznych oraz kanalizowania ruchu pododdziałów ZT.

Związek taktyczny przygotowujący się do natarcia w głębi własnego ugrupowania, a następnie maszerujący w kierunku rubieży styczności, może być rażony nietrwałymi i trwałymi środkami trującymi. W trakcie natarcia bardziej prawdopodobne jest użycie przez przeciwnika nietrwałych środków trujących. Rozpatrując zagrożenie bronią chemiczną, należy zwrócić uwagę na nawały ogniowe wykonane przez artylerię lufową i raketową, podczas których mogą być użyte nietrwałe środki w postaci sarinu, jak również trwałe środki trujące w postaci VX lub somanu. Uderzeniami tymi zagrożone będą odwody oraz obiekty logistyczne ZT.

Rys. 2. Planowanie likwidacji skażeń w walce obronnej ZT

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja przedsięwzięć OPBMR podczas natarcia powinna się odbywać zgodnie z koncepcją zatwierdzoną przez dowódcę ZT. Jej zakres realizacji zależy będzie od prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń, które wymieniłem wcześniej.

W działaniach zaczepnych *rozpoznanie, monitorowanie i wykrywanie skażeń* organizuje się w oparciu o te same siły i środki, jak w obronie. Z tym, że planowanie i organizowanie sieci posterunków powinno się odbywać we wszystkich etapach prowadzenia działań zaczepnych z uwzględnieniem:

- rejonów wyjściowych (przejście do działań z marszu lub zajęciem RW);
- rejonów obrony (przejście do natarcia z obrony);
- rubieży wprowadzenia do walki odwodów;
- opanowanych obiektów pośrednich;
- opanowanych głównych obiektów.

W dynamice walki należy pamiętać o zorganizowaniu siłami kompanii chemicznej RWOS podczas wprowadzenia do walki odwodów brygady (dywizji).

Planując rozpoznanie skażeń w natarciu ZT, powinno się uwzględnić:

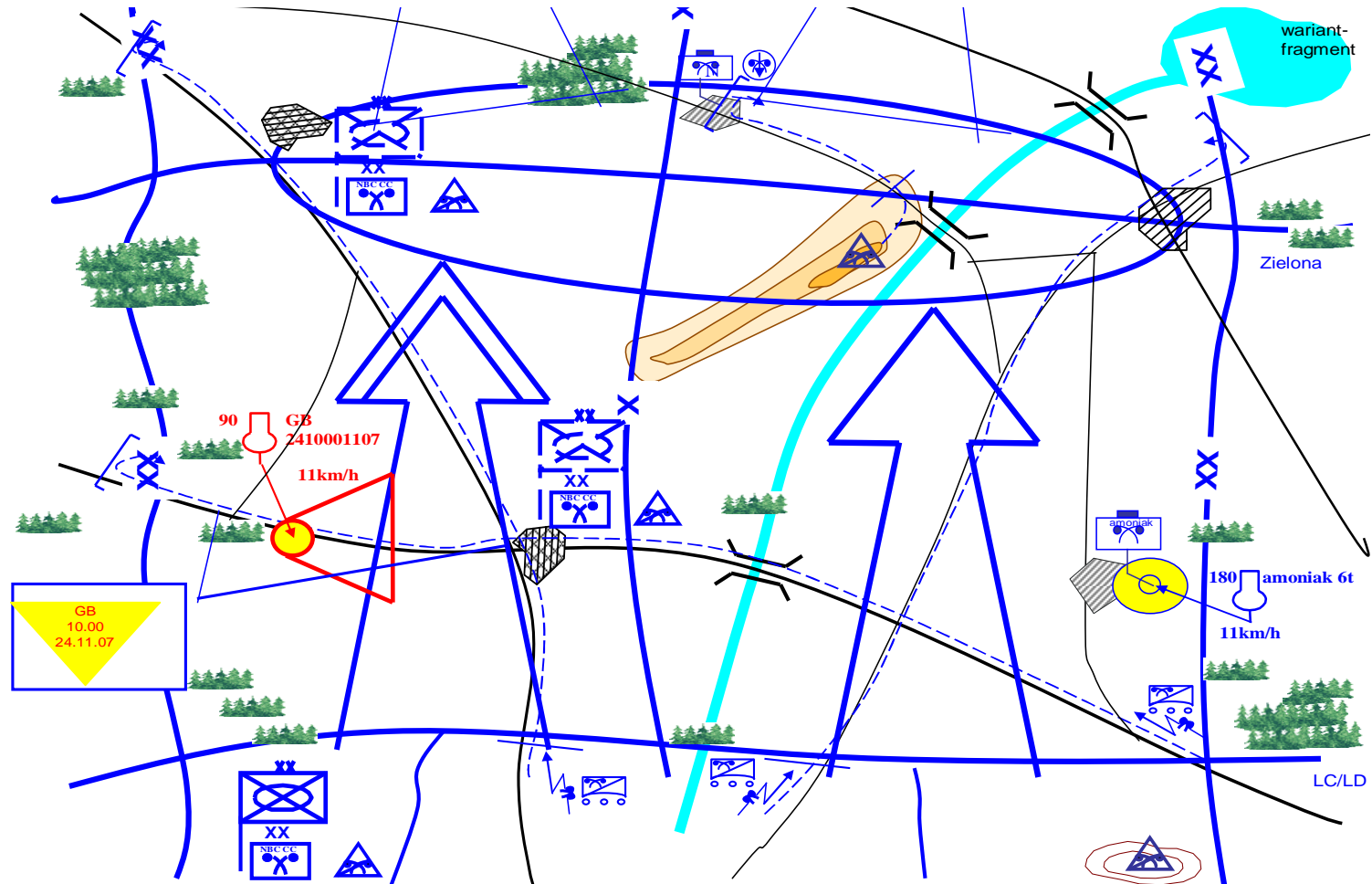
- rozpoznanie dróg w rejonie wyjściowym (natarcie z marszu);
- rozpoznanie dróg w rejonie obrony (natarcie z obrony);
- rozpoznanie dróg wprowadzenia do walki pododdziałów na rubież ataku;
- rozpoznanie dróg w pasach wprowadzenia do walki odwodów brygady (dywizji).

Sposób planowania rozpoznania skażeń w natarciu przedstawiono na rys. 3. Rozpoznanie skażeń w poszczególnych etapach prowadzenia natarcia planuje się siłami patrolów rozpoznania skażeń kompanii chemicznej lub plutonu chemicznego. Posterunki obserwacyjne i obserwatorzy przesuwają się wraz ze stanowiskami dowodzenia pododdziałów i oddziałów (ZT). Podczas natarcia *prognozowanie i ocena skutków uderzeń BMR oraz zniszczenia obiektów TŚP* jest ważnym elementem pracy szefa wojsk chemicznych ZT i OAS. Prognozowanie uderzeń BMR prowadzi się w dwóch etapach.

W etapie pierwszym opracowuje się przewidywaną sytuację skażeń, natomiast w etapie drugim prognozowaną sytuację skażeń. Przewidywaną sytuację skażeń opracowuje się zarówno przed użyciem przez przeciwnika BMR, jak również podczas działań, w warunkach jej stosowania.

Sytuację skażeń opracowuje się na podstawie aktualnego położenia wojsk, otrzymanych zadań oraz rzeczywistych i przewidywanych warunków atmosferycznych. Przewidywaną sytuację skażeń w pasie (rejonie) natarcia brygady (dywizji) opracowuje i przedstawia szef wojsk chemicznych na mapie lub oleacie. Proces przygotowania przewidywanej sytuacji skażeń składa się z dwóch etapów:

- w pierwszym etapie pracy szef wojsk chemicznych w sposób graficzny przedstawia rejony uderzeń BMR, przewidywane zasięgi (strefy) skażeń, opisując moc ładunków jądrowych, rodzaj środka trującego oraz środek przenoszenia;
- w drugim przedstawia przewidywane straty oraz potrzeby w zakresie likwidacji skażeń.

Rys. 3. Prowadzenie rozpoznania skażeń w natarciu ZT

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowaną sytuację skażeń szef wojsk chemicznych opracowuje po użyciu przez przeciwnika BMR, na podstawie parametrów wykonanych uderzeń, aktualnego położenia wojsk oraz rzeczywistych warunków atmosferycznych. Prognozowaną sytuację skażeń szef wojsk chemicznych przedstawia na mapie w sposób graficzny, rysując rejonu wykonanych uderzeń BMR, zasięgi (strefy) skażeń promieniotwórczych i chemicznych. Ponadto w sposób graficzny przedstawia prognozowaną ocenę zdolności bojowej i strat po uderzeniach BMR. Tabelarycznie przedstawia prognozowaną ilość uderzeń, dokonując oceny zdolności bojowej wojsk, jak również ocenia straty w stanie osobowym i sprzęcie. Stopień utraty zdolności bojowej określa się na podstawie ilościowej utraty zasadniczych elementów decydujących o zdolności bojowej ZT po uderzeniach BMR.

Ostrzeganie o zagrożeniu i alarmowanie o skażeniach to przekazywanie poza kolejnością i we wszystkich relacjach łączności brygady (dywizji) ustalonych sygnałów (komunikatów), które umożliwią zagrożonym pododdziałom wykonanie przedsięwzięć ograniczających lub wykluczających skutki rażącego działania skażeń promieniotwórczych i chemicznych. Zadania związane z realizacją tych przedsięwzięć ustala się na cały okres prowadzenia natarcia. W ramach tych przedsięwzięć zapoznaje się wszystkich żołnierzy z sygnałami ostrzegania i alarmowania oraz ze sposobami postępowania w przypadku ich ogłoszenia. W toku przygotowania do natarcia w pododdziałach mogą być przeprowadzane treningi, podczas których doskonalili się i sprawdza umiejętność działania żołnierzy po ogłoszeniu sygnałów alarmowania i ostrzegania. Sygnał ostrzegania może być przekazany ze sztabu dywizji (brygady) lub wysłany przez sztab brygady (dywizji) na podstawie zaakceptowanych przez dowódcę, szefa sztabu wniosków oficera wojsk chemicznych z meldunku oceny prognozowanej sytuacji skażeń po uderzeniach BMR.

Indywidualną i zbiorową ochronę przed skażeniami realizuje się w natarciu na ogólnych zasadach. Należy jedynie pamiętać, iż w okresie przygotowania do natarcia, jeżeli pozwala na to sytuacja, sprawdza się dopasowanie i stan techniczny środków ochrony przed skażeniami, a także sprawność urządzeń OPBMR. Do sprawdzenia sprawności wykorzystuje się środki testujące takie, jak: CS lub chloropikryna, podczas sprawdzania masek przeciwgazowych lub chloropikrynę przy kontroli urządzeń filtrowentylacyjnych i szczelności wozów bojowych.

W ramach *ograniczenia zagrożenia skażeniami* przeprowadza się kontrolę radiologiczną w celu sprawdzenia poziomu napromieniania żołnierzy oraz stopnia i rodzaju skażenia uzbrojenia, sprzętu, środków materiałowych i obiektów w momencie opuszczenia rejonu skażonego. Organizuje się ją również do ustalenia stanu zdolności bojowej napromienionych pododdziałów, możliwości wykorzystania ich w kolejnych etapach natarcia oraz potrzeb i zakresu prowadzenia likwidacji skażeń. Obejmuje ona zespół czynności związanych z wyposażeniem wszystkich żołnierzy w środki kontroli napromienienia, ładowaniem dozymetrów, pomiarem i ewidencją otrzymanych dawek oraz określeniem dawki biologicznie czynnej. Kontrolę radiologiczną i chemiczną w ZT prowadzi się każdorazowo po wyjściu z terenu (stref) skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz na punktach likwidacji skażeń, indywidualnie lub grupowo. Kontrolę radiologiczną i chemiczną organizuje szef wojsk chemicznych ZT, a prowadzą ją starsi instruktorzy OPBMR batalionów (dywizjonów). Ewidencję napromienienia

w pododdziałach do szczebla kompanii prowadzą szefowie kompanii, w batalionach (dywizjonach) szefowie sztabu, w brygadzie (pułku) oficer personalny. Podczas prowadzenia działań zaczepnych ustala się dopuszczalną wielkość dawki pochłoniętej na dobę działań. Meldunki o stanie napromienienia składa się przełożonym raz na dobę w terminie przez nich ustalonym. Kontrolę chemiczną w czasie natarcia można prowadzić w sposób pełny lub ograniczony. Pełną kontrolę chemiczną przeprowadzają pododdziały specjalistyczne wojsk chemicznych. Analizę próbek skażonych pobranych przez pododdziały rozpoznania skażeń wykonują polowe laboratoria chemiczne wojsk chemicznych oraz służba zdrowia. Kontrola chemiczna ograniczona polega na wykryciu skażeń chemicznych, a następnie określeniu możliwości prowadzenia natarcia bez indywidualnych środków ochrony przed skażeniami. Kontrolę chemiczną ograniczoną mogą prowadzić zespoły wykrywania i monitorowania skażeń.

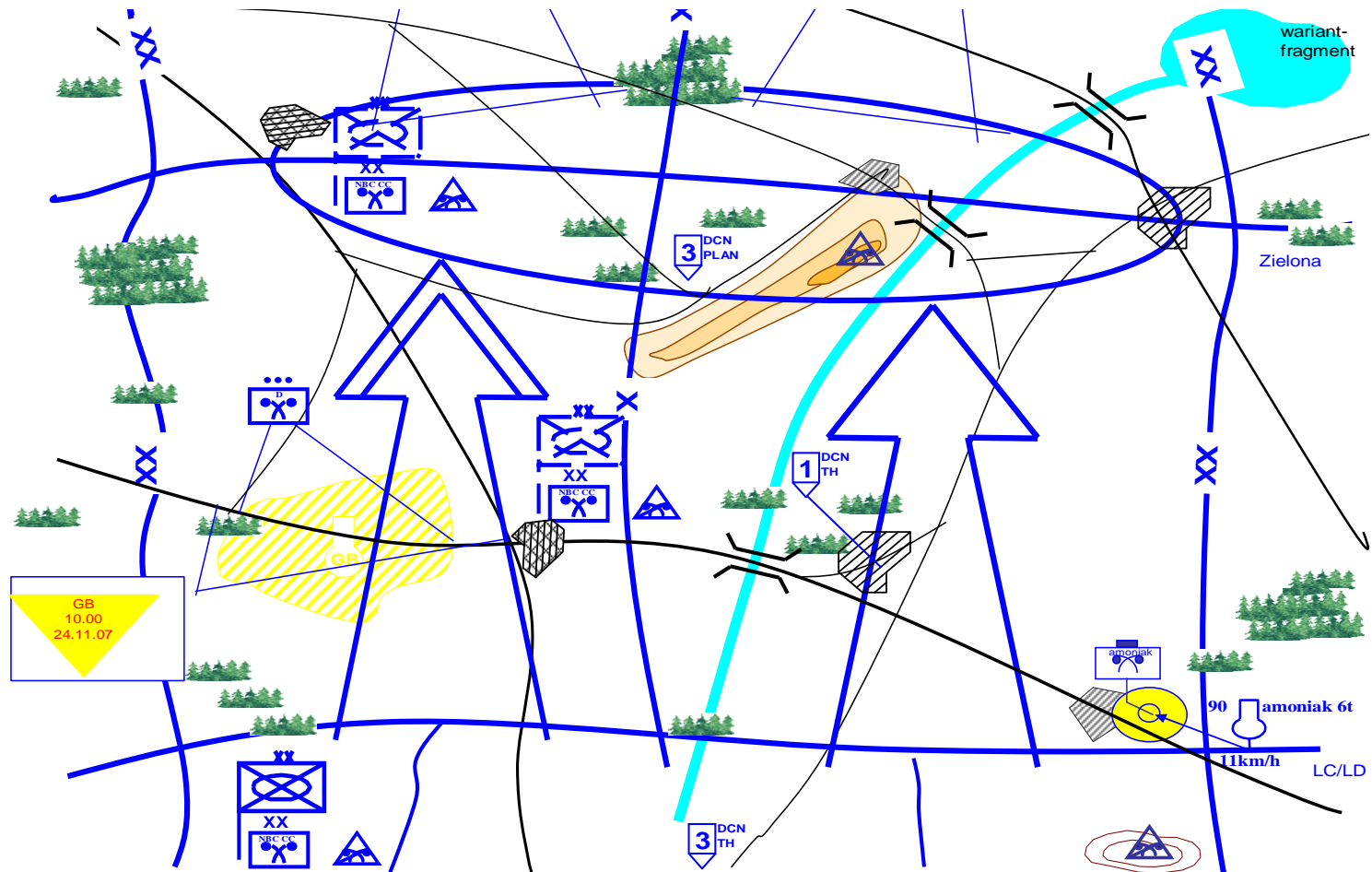
W natarciu ZT planuje się prowadzenie *likwidacji skażeń* we wszystkich etapach prowadzenia:

- w RW do natarcia, jeżeli natarcie prowadzone jest z marszu w rejonach batalionów (dywizjonów);
- podczas wprowadzania na rubież ataku pododdziałów brygady (dywizji) ataku planuje się prowadzenie likwidacji skażeń w pobliżu rejonu największego zagrożenia uderzeniami BMR;
- podczas zdobycia obiektów planuje się rejon prowadzenia likwidacji skażeń w rejonach największego zagrożenia uderzeniami BMR;
- podczas kontynuowania natarcia planuje się rejon prowadzenia likwidacji skażeń na takich samych zasadach, jak podczas wykonywania zadania zdobycia pierwszych obiektów.

Sposób planowania likwidacji skażeń w natarciu przedstawiono na rys. 4. Rejon całkowitej likwidacji skażeń należy organizować przed rejonami ześrodkowania i po przekroczeniu przeszkód wodnych. Ważnym zadaniem może również być prowadzenie likwidacji skażeń odcinków dróg i węzłów komunikacyjnych realizowanej w celu ochrony ludzi i sprzętu bojowego przed skażeniem wtórnym oraz przywrócenia dogodnych warunków ruchu i manewru wojskom i obiektom logistycznym.

Prowadzenie likwidacji skażeń terenu przeprowadza się w zasadzie na najważniejszych węzłach drogowych, drogach dowozu i ewakuacji, drogach marszu wojsk, podejściach do rejonów przepraw, dojazdach do magazynów itp. W pierwszej kolejności przeprowadza się likwidację skażeń dróg i przejść w rejonach skażonych VX lub somanem. Likwidacja skażeń terenu, ze względu na konieczność angażowania znacznych sił i zużycie dużych ilości środków, może być prowadzona tylko w wyjątkowych wypadkach, gdy wymaga tego sytuacja taktyczna.

WŁAŚCIWOŚCI OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA W OBRONIE ...

Rys. 4. Planowanie likwidacji skażeń w działaniach zaczepnych ZT

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie

Właściwa realizacja przedsięwzięć OPBMR przez ZT w działaniach rozstrzygających będzie miała istotne znaczenie w minimalizowaniu wpływu uderzeń bronią masowego rażenia i toksycznych środków przemysłowych na pododdziały brygady (dywizji), jak również umożliwi im działanie w skażonym terenie z zachowaniem zdolności bojowej. Bardzo istotną kwestią w organizowaniu OPBMR podczas prowadzenia walki będzie miejsce ZT w ugrupowaniu bojowym, ponieważ od tego będzie zależało zagrożenie uderzeniami BMR. Realizację przedsięwzięć OPBMR w walce planuje się, a następnie organizuje i realizuje na podstawie zamiaru dowódcy związku taktycznego i jego wytycznych oraz zarządzeń. W wytycznych do planowania i organizowania OPBMR dowódca ZT będzie zawsze określał:

- zadania ZT, na które należy skupić główny wysiłek w zakresie OPBMR;
- kolejność i sposób realizacji przedsięwzięć (zadań) OPBMR w poszczególnych etapach walki;
- siły i środki wydzielone do zabezpieczenia realizacji zadań OPBMR;
- sposób wykorzystania ewentualnych sił i środków przydzielonych.

Niezwykle istotnym faktem pozwalającym na skuteczną realizację przedsięwzięć OPBMR w walce jest właściwe współdziałanie poszczególnych elementów strukturalnych ZT. Współdziałanie to będzie się przejawiać w znajomości zasad działania w warunkach zagrożenia i użycia broni masowego rażenia, co z kolei ułatwi wykonywanie zadania w obronie lub natarciu.

LITERATURA

1. Michailiuk B., *Obrona przeciwchemiczna w działaniach bojowych ZT*, Warszawa 2002.
2. Osiński A., *Praca zespołu obrony przeciwchemicznej w działaniach bojowych*, WSOWLąd, Wrocław 2003.
3. *Obrona przed bronią masowego w działaniach taktycznych Dywizji –Brygady*, WSOWLąd, Wrocław 2007.
4. *Obrona przed bronią masowego rażenia w operacjach połączonych*, Sztab Generalny WP, Warszawa 2004.
5. *Obrona przeciwchemiczna w działaniach taktycznych wojsk lądowych*, AON, Warszawa 1994.
6. *Regulamin Działań Wojsk Lądowych*, Sztab Generalny WP, Warszawa 2006.

Artykuł recenzował: mjr dr inż. Paweł MACIEJEWSKI